

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ ΤΟΥ Τ.Ε.Ε.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ

Υπό Ε. ΠΑΤΡΙΝΟΥ Μηχανικού, Προέδρου τής Έπιτροπής

Ἡ Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ τοῦ Τ.Ε.Ε. συστήσασα, ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰς ἄλλας ἐπιστημονικὰς ἐπιτροπὰς, καὶ τὴν Ἐπιτροπὴν Βιομηχανικῆς Παραγωγῆς καὶ Μεταλλευτικοῦ πλοῦτου τῆς χώρας, ἔδωσεν αὐτῇ ὡς θέμα μελέτης, πῶς διὰ τῆς καλλιτέρας ἀξιοποιήσεως τῶν ἐγχωρίων πρώτων ὕλων καὶ ἄλλων δυνατοτήτων τῆς χώρας, διὰ τῆς ἀποδοτικωτέρας καὶ συστηματικωτέρας ὁργανώσεως τῆς πνευματικῆς καὶ μυϊκῆς ἐργασίας θὰ καταστή δυνατόν ν' αὐξηθῇ τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα καὶ νὰ ἀνέλθῃ ἡ βιωτικὴ στάθμη τῶν κατοίκων. Ὑπεδείχθη εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὅτι αὕτη δὲν εἶχε νὰ ἐπιδιώξῃ ἀπλῶς ἐπαγγελματικὰ συμφέροντα, ὡς θὰ ἦτο ἐπὶ παραδειγματικῇ ἢ προσπάθεια μειώσεως τῆς ἀνεργίας, οὔτε δὲ καὶ νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν ἀπὸ καθαρῶς θεωρητικῆς σκοπιᾶς ἐξέτασιν τῶν πραγμάτων. Ἀκόμῃ ὀλιγώτερον θὰ εἶχε νὰ ἐνδιαφερθῇ ὅπως ἐξυπηρετηθοῦν ὕλικὰ συμφέροντα ἐπιχειρήσεων τινῶν ἢ ἀτομικῶν ἐπιδιώξεων. Ὁ ρόλος τῆς Ἐπιτροπῆς ὄφειλε νὰ εἶναι κοινωνικὸς καὶ ἡ φροντίς τῆς τῶ γενικῶν ὀφελος τῆς χώρας.

Πρὸς ἐπίτευξιν τῆς πληρεστερας, ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἐξετάσεως τῶν προβλημάτων τὰ ὅποια θὰ ἐτίθεντο, ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν θὰ ὄφειλε νὰ προστρέξῃ εἰς τὰ φῶτα μόνον τῶν μελῶν τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου. Τούναντίον ἡ Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ εἶχε κάμει τὴν σύστασιν ὅπως ζητηθῇ ἡ συνεργασία τεχνικῶν διαφόρων κλάδων, ὡς ἐπὶ παραδείγματι χημικῶν, γεωπόνων, δασολόγων, ἔδαφολόγων, γεωλόγων κλπ., δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων, ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν, βιομηχάνων καὶ ἄλλων ἐπιχειρηματιῶν, εἰδικῶν περὶ τὰ ἐξεταζόμενα θέματα. Θὰ ἔδει, τέλος, νὰ ἐξετάσῃ τὰ πράγματα μὲ τὴν συνεργασίαν προσώπων ἀσχολουμένων μὲ τὰς οἰκονομικὰς ἐπιστήμας. Μὲ ὀλίγας λέξεις, συνιστᾶτο εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν, ὡς αὕτη τὸ πρῶτον συνεισθῆθαι, νὰ προσπαθῆσῃ νὰ καλέσῃ, διὰ μόνιμον συνεργασίαν ἢ διὰ τὴν ἐξέτασιν εἰδικῶν τινῶν θεμάτων, πᾶν πρόσωπον δυνάμενον ὡς ἐκ τῆς πείρας του ἢ τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ κατάρτισεως, νὰ προαγάγῃ τὴν ἐργασίαν ἢ ὅποια ἀνετίθετο εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξησφαλιζέτο κατὰ τὸν καλλίτερον τρόπον ὅτι αἱ μελέται καὶ τὰ πορίσματα θὰ ἦσαν ἀντικειμενικὰ καὶ θὰ ἀπετέλουν τὴν κατακλιδα ἐμπεριστατωμένης, πολυπλεύρου, ἐξονυχιστικῆς καὶ πρὸ παντὸς ἀνεπηρεάστου ἐρεῦνης.

Ἡ Ἐπιτροπὴ προσεπάθησε νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς ἀνωτέρω ὁδηγίας καὶ φιλοδοξεῖ νὰ νομίζῃ ὅτι τὸ ἐκατόρωσε, παρὰ τὰς πράγματι δυσχερεστάτας συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας εὑρέθη. Καὶ πράγματι, ἡ Ἐπιτροπὴ συνεδριά-

σασα διὰ πρώτην φοράν τὴν 28 Μαΐου 1943 ἀπέδωσεν ἀξιόλογον ἐργασίαν, παρὰ τὰς δυσκολίας, τοὺς περιορισμοὺς καὶ τοὺς κινδύνους τῆς κατοχῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἀνωμάλων καιρῶν.

Ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν βιομηχανικῶν καὶ μεταλλευτικῶν προβλημάτων ἡ Ἐπιτροπὴ, μὴ παραβλέψασα τὰ διδάγματα τοῦ παρελθόντος καὶ κρίνουσα τοὺς ὅρους ὑπὸ τοὺς ὁποίους εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἀναπτυχθῇ ἡ παραγωγή, ἠρεύνησε εἰς τοίους κλάδους συναντῶνται ἢ δύνανται νὰ προκύψουν εὐνοϊκὰ συνθήκαι λειτουργίας, ποίων τὰ προϊόντα εἶναι πρόσφορα νὰ ἐξυπηρετήσουν τὰς ἀνάγκας τῆς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως ἢ ἀποστελλόμενα εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν θέλουν εὐρὴν πρόσφορον ἀγοράν.

Τὰ θέματα τοῦ προγράμματος ἐχωρίσθησαν εἰς δύο κατηγορίας, εἰς θέματα γενικῆς φύσεως καὶ εἰς θέματα εἰδικά.

Τὰ πρῶτα ἀφοροῦν τὰς γενικὰς συνθήκας, αἱ ὁποῖαι θὰ πρέπει νὰ διαμορφωθοῦν ἵνα εὐνοηθῇ ἡ βιομηχανικὴ καὶ μεταλλευτικὴ παραγωγή μὲ σκοπὸν τὴν ἀνοδοὺν τῆς βιωτικῆς στάθμης τῶν κατοίκων, ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἐλάττωσιν τοῦ κόστους τῆς ζωῆς, ἀξαναομένου συγχρόνως τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Οὕτω, ἐξητάσθη τὸ μέτρον τῶν ἀνεκτῶν δασμολογικῶν καὶ φορολογικῶν ἐπιβαρύνσεων τῶν ἐπιχειρήσεων. Τὰ ὄρια τοῦ ἐπ' αὐτάς ἐξασκουμένου κρατικοῦ παρεμβατισμοῦ. Ἐμελετήθησαν αἱ συνθήκαι τῶν μεταφορῶν. Ἐγένοντο προτάσεις ὅπως ὁργανωθῇ ὑπηρεσία κανονίζουσα τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα τῆς παραγωγῆς καὶ τὴν διάθεσιν τῶν προϊόντων, ἰδίως δὲ τῶν πρ. ορισμένων νὰ ἐξαχθοῦν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν. Ἐθίγη τὸ ζήτημα τῆς πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις πιστωτικῆς πολιτικῆς τῶν Τραπεζῶν.

Μετὰ τῆς μεγαλειτέρας προσοχῆς ἐμελετήθη πῶς πρέπει νὰ ὁργανωθῇ ἡ ἐπαγγελματικὴ καὶ πρὸ πάντων ἡ τεχνικὴ ἐκπαίδευσις τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐπιχειρήσεων, διὰ νὰ καταστή τοῦτο ἱκανὸν νὰ ἀποδίδῃ καλλίτερον. Ἀνεγνωρίσθη ὅτι τὸ προσωπικόν, πρὸ πάντων δὲ τὰ στελεχῆ, πρέπει νὰ κατάρτιζονται καλῶς ἀπὸ ἀπόψεως τεχνικῶν γνώσεων, γενικῶν καὶ εἰδικῶν, καὶ νὰ ἀποκτήσουν τὴν δυνατότητα συνάμα ὁμως καὶ τὸ ἐνδιαφέρον νὰ τελειοποιῶνται καὶ προοδεύουν εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον. Συναφῶς πρὸς τὴν ἐπίδωξιν ταύτην καὶ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀναζωπυρεῖται ὁ ζῆλος πρὸς τὴν δημιουργικὴν ἐργασίαν, ἐμελετήθη καὶ τὸ θέμα τῆς βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας (εὐρεσιτεχνία, σήματα, πρότυπα καὶ σχέδια).

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ προγράμματος, τὸ εἰδικόν, ἐμελετήθη ἱκανὸς ἀριθμὸς βιομηχανικῶν καὶ μεταλλευτι-

κάν κλάδων, έν σχέσει πρὸς τὰς συνθήκας τῆς γεωγραφικῆς αὐτῶν τοποθετήσεως, τὰς οικονομικὰς, τῆς ἀποκτῆσεως κινητηρίου δυνάμεως καὶ προμηθείας πρώτων ὑλῶν, τῶν δυνατοτήτων παραγωγῆς, διαθέσεως τῶν προϊόντων, εἰς τε τὴν ἐσωτερικὴν ἀγορὰν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν κατανάλωσιν, καὶ τέλος τῆς ἐξευρέσεως ἐργατικῶν χειρῶν, εἰδικευμένων ἢ χειρωνακτικῶν. Ἐπροσδιορίσθη, μετὰ τὴν δυνατὴν προσέγγισιν, τὸ κόστος παραγωγῆς καὶ ἐζητήθη νὰ ὑποδειχθῆ, ἂν ὑφίσταται ἀνάγκη τινὲς ἐκ τῶν βιομηχανικῶν νὰ τύχῃσι ἀμοιβῆς ἢ δασμολογικῆς προστασίας.

Ἐπὶ τοῦ τελευταίου τούτου σημείου αἱ συζητήσεις ἦσαν ζωηρόταται μεταξὺ ἐκείνων οἱ ὅποιοι πιστεύουν ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῆς παραγωγῆς γενικῶς, ἐκτὸς μόνον συγκεκριμένων περιπτώσεων, ἀποφέρει εὐνοϊκοὺς καρπούς, καὶ ἐκείνων οἱ ὅποιοι φρονοῦν ὅτι εἰς τὸ μέλλον ἡ παραγωγή πρέπει νὰ εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ δύναται νὰ συναγωνίζεται τὰς διεθνεῖς τιμὰς καὶ νὰ ἐπικρατῆ, τοῦλάχιστον εἰς τὸ ἐσωτερικόν, χωρὶς νὰ ἀπολαμβάνῃ προστασίας κρατικῆς.

Μετὰ τὸ πρόγραμμα τοῦτο ἰκανὸς ἀριθμὸς κλάδων βιομηχανικῆς ἢ μεταλλευτικῆς παραγωγῆς ἐμελετήθη, γενομένων εἰσηγήσεων, διεξαχθεισῶν συζητήσεων καὶ διατυπωθέντων συμπερασμάτων. Κλάδων τινῶν ἡ ἔρευνα δὲν ἐτερματίσθη ἀκόμη. Ἄλλως τε μετὰ τὴν πρόδον τῆς ἐργασίας, εἰς τὰς κατηγορίας ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι ἀρχικῶς ἐτέθησαν ὑπὸ μελέτην, προσετέθησαν καὶ ἄλλαι.

Εἰς τὰς μελέτας αὐτῆς ἡ Ἐπιτροπὴ συνήντησε δυσκολίας ἐκ τῶν ὁποίων, ὡς βασικώτεραι, ἀναφέρονται ἐδῶ αἱ ἐξῆς, καὶ αἱ ὁποῖαι, ἄλλως τε, δὲν ἤρθησαν ἀκόμη. Οὕτω, ἐξακολουθοῦμεν ἐν πολλοῖς νὰ ἀγνοοῦμεν ποίας πρὸδους ἐπέτελεσεν ἡ τεχνικὴ κατὰ τὸ διάστημα τῶν τελευταίων ἐτῶν, τοῦτο δὲ τὸ μὲν ἐπεὶ τὰ ξένα νέα συγγράμματα ἐξακολουθοῦν νὰ σπανίζουν ἐδῶ τὸ δὲ διότι πολλοὶ πρὸδοι ἐξακολουθοῦν νὰ ἀποτελοῦν πολῦ τιμὰ μυστικὰ τῶν χωρῶν ὅπου αὐταὶ ἐπραγματοποιήθησαν. Ὁμιλοῦν περὶ χρησιμοποίησεως νέων πρώτων ὑλῶν, τινὲς τῶν ὁποίων πιθανὸν νὰ ἀφθονοῦν παρ' ἡμῖν. Ὁμιλοῦν ἐπίσης περὶ σημαντικοῦ ὑποβιβασμοῦ τοῦ κόστους παραγωγῆς ἐνίων προϊόντων.

Διὰ τοῦς ἀνωτέρω λόγους ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν δύναται νὰ ἀπαντήσῃ εἰς ἐρωτήματα ὡς τὰ ἐξῆς: Ποῖα ἐγχώρια πρῶτα ὑλαὶ εἶναι ἐπιδεκτικὰ ἀξιοποιήσεως καὶ ποῖα ἐκ τῶν προϊόντων μας δύναται νὰ ἀντικρύσῃ τὸν συναγωνισμόν τοῦ ἐξωτερικοῦ; Ποῖα προστασία δύναται νὰ δικαιολογηθῆ παρεχομένη ἐκ μέρους τῆς χώρας μας εἰς τὰ προϊόντα αὐτῆς;

Γενικώτερον, δὲν εἶναι εὐχερὲς νὰ διαγράψῃ τις ἀπὸ τῶρα, ἔστω καὶ εἰς ἀδράς γραμμὰς, τὴν τύχην ἢ ὁποῖα περιμένει τὴν ἑλληνικὴν παραγωγήν, εἴτε εἶναι αὕτη βιομηχανικὴ εἴτε ἄλλη, ἐφ' ὅσον δὲν καθωρίσθη ἀκόμη ποῖον θὰ εἶναι τὸ διεθνὲς διάγραμμα τῆς παραγωγῆς καὶ ποῖα θὰ ἰσχύσῃ διεθνεῖς σχέσεις μεταξὺ τῶν χωρῶν. Θὰ ἀφεθῆ ἑλεύθερον τὸ διεθνὲς ἐμπόριον καὶ παραγωγή, ἢ πάντα ταῦτα θὰ ὑπόκεινται εἰς γενικὴν ρύθμισιν. Ποῖα ἡ τύχη τῶν τόσων προσφίλων, πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν, ἀρχῶν τῆς αὐταρκειᾶς καὶ τοῦ δικαιώματος τῶν χωρῶν νὰ ἐξασκοῦν προστασίαν τῶν ἰδίων αὐτῶν προϊόντων, ἐνῶ διὰ δασμολογικῶν τειχῶν ἔκλειαν τὴν εἴσοδον εἰς τὰ ἀλλοδαπὰ τοιαῦτα.

Καὶ ἐν τούτοις τὰ ἐρωτήματα ταῦτα εἶναι ἀγωνιώδη, ἐπεὶ δὲ ἀδύνατον νὰ φαντασθῆ κανεὶς πῶς, ἀφιεμένη ἀπροστάτευτος, θὰ δυνηθῆ νὰ ἀντιπαλαίσῃ ἢ ἑλληνικὴ βιομηχανία καὶ παραγωγή πρὸς τὸν καταπέλτην τοῦ συναγωνισμοῦ τῶν μεγάλων καὶ μετὰ ἰσχυρὰν οἰκονομίαν χωρῶν. Ἄραγε δὲν θὰ συντριβῆ, ἐὰν ἐπικρατήσῃ τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον, ἂν θὰ κρημνισθοῦν τὰ δασμολογικὰ τείχη; Πῶς ὅμως τότε θὰ καλύπτονται αἱ κρατικαὶ ἀνάγκαι, πῶς θὰ ἀντικρύζεται τὸ ἔλλειμμα τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου, πῶς θὰ ἀντιμετωπίζεται ἡ μείωσις τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος; Τί θὰ γίνῃ μετὰ τὸ δημογραφικὸν μας πρόβλημα ὅταν θὰ αὐξηθῆ ἢ ἀνεργία;

Ἡ Ἐπιτροπὴ, ὡς εἶναι εὐνόητον, διηρωτήθη ἂν εἶναι βέβαιον, ἂν εἶναι κἂν πιθανόν ὅτι τὰ μεγάλα ἔθνη θὰ θαλῆσουν νὰ καταστρέψουν ἐσκεμμένως τὴν οἰκονομίαν, νὰ στραγγαλίσουν τὰς παραγωγικὰς ἰκανότητας τῶν μικρῶν χωρῶν, ὡς εἶναι ἡ Ἑλλάς, καὶ συνεπῶς νὰ φέρουν τὴν δυστυχίαν ἢ ὁποῖα διεγράφη ἀνωτέρω. Εἶναι δυνατόν, φερ' εἰπεῖν, νὰ ἐξαναγκασθῶμεν νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὰ σχέδια τελειοποιήσεως τοῦ τεχνικοῦ μας ἐξοπλισμοῦ (π.χ. σχέδια χρησιμοποίησεως τῶν ὕδατοπτώσεων τῆς χώρας) νὰ κλείσωμεν τὰ ἐργοστάσια μας καὶ νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς, εἰς τὴν βοσκήν τῶν ποιμνίων μας καὶ εἰς τὸ νὰ ἀυλακωνώμεν τὴν θάλασσαν ὡς ναῦται ἢ ἄλιεις, τὰ δὲ τέκνα μας, ὡς μετανάσται, νὰ ἀσχολοῦνται εἰς παραγωγικὰς ἐργασίας ἐν τῇ ξένῃ;

Ἡ Ἐπιτροπὴ διηρωτήθη ἐν συνεχείᾳ μήπως, ἂν ὀχι ἀπὸ αἴσθημα ἀνθρωπισμοῦ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἰδίων συμφερόντων, τὰ μεγάλα πλοῦσια καὶ ἐξαγωγικὰ ἔθνη θὰ ἔχουν συμφέρον νὰ διατηρηθοῦν καὶ τὰ μικρὰ ἰκανά, ὥστε νὰ χρησιμεύσουν αὐτοῖς πελάται.

Μετὰ τὴν ἑλλειψιν ἀκριβῶν πληροφοριῶν περὶ τὰ ἐρωτήματα ταῦτα ἡ συζήτησις δὲν ἐφθασεν εἰς ἀποτελέσμα.

Ὅπως δὲποτε, ἐκ τῆς ὑπερδιοτιᾶς λειτουργίας τῆς Ἐπιτροπῆς, προκύπτει σαφὲς τὸ συμπέρασμα ὅτι εἶναι ἀναγκασιότατὴ ἡ ὑπαρξὶς μονίμου σώματος, τοῦ τύπου τῆς Ἐπιτροπῆς, μετὰ ἀξιόλογον συμμετοχὴν τεχνικῶν, σώματος ἔχοντος τὴν ὑποχρέωσιν καὶ τὴν εὐθύνην νὰ εἶναι ἐνημερωμένον πρὸς τὰς παραγωγικὰς δυνατότητας τῆς χώρας, νὰ παρακολουθῆ τὰς διεθνεῖς οικονομικὰς ἐξελίξεις καὶ ἔχοντος συνεπῶς, τὸ κύρος νὰ εἰσηγῆται εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὰ ληπτέα μέτρα πρὸς ἐκμετάλλευσιν τῶν εὐνοϊκῶν συνθηκῶν τῆς Χώρας καὶ πρὸς ἀποτροπὴν τῶν συνεπειῶν δυσμενῶν δι' ἡμᾶς περιστατικῶν.

Ἐκ τῶν ἐρευνῶν τῆς Ἐπιτροπῆς προκύπτει ἐπίσης καὶ τὸ ὅτι, δὲν δικαιολογεῖται ἀπαισιοδοξία ὡς πρὸς τὸ οικονομικὸν καὶ μάλιστα τὸ βιομηχανικὸν μέλλον τῆς χώρας, ἥτις ὡς περισσότερον βιομηχανικῶς προηγμένη τῆς Νοτιοανατολικῆς Μεσογείου, διαθέτουσα ἀξιολόγους πηγὰς ἐνεργείας, ἀποθέματα πρώτων ὑλῶν, ἔχουσα κατοίκους διακρινόμενους διὰ τὰς πνευματικὰς ἰκανότητας, τὴν φιλοπονίαν, τὴν φιλοτιμίαν, προώρισται νὰ διαδραματίσῃ ρόλον ἰκανοποιητικόν διὰ τὸ μέλλον τῆς γωνίας ταύτης τῆς γῆς.

Ὅτι αἱ αἰσιοδοξοὶ προβλέψεις αὐταὶ δὲν στεροῦνται βάσεως θὰ πεισθοῦν ὅσοι παρακολουθήσουν τὴν δημοσίευσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἢ ὁποῖα θὰ γίνῃ ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ διαθεσίμου χώρου τῶν εἰς τὰ «Τεχνικὰ Χρονικὰ».